

ЗМІСТ

Бюджет	ЗАПАТРИНА І.В. Стабілізаційний фонд і видатки розвитку	3
	СКИДАН О.В. Удосконалення бюджетної класифікації витрат на аграрний сектор	21
Податки	РЕВУН В.І. Про реформування й модернізацію податкової системи	27
	ДАНИЛОВ О.Д., СЕРЕБРЯНСЬКИЙ Д.М. Механізм оподаткування дивідендів: корпоративний аспект	35
Фінансова політика й економічне регулювання	НАУМЕНКОВА С.В., МІЩЕНКО С.В. Сучасна модель фінансової системи: порівняльний аналіз основних підходів	44
	КОЗЮК В.В. Фіскальна політика в Європейському валютному союзі: проблеми автоматичної стабілізації та конвергенції	57
	ПАСІЧНИК Ю.В. Вплив зарубіжних грошових надходжень на динаміку ВВП в Україні	68
	ПОПОВА В.В. Оцінка розвитку макроекономічних систем на підставі показника ВВП	77
	ЄВТУХ О.О. Оцінка нерухомості в Україні	86
Фінансовий ринок	ЛЯХОВИЧ Г.І., ЛЯХОВИЧ У.І. Фінансування соціальної сфери в умовах децентралізації управління	100
	АЛЬОШИНА Л.Є., ПЕТИК Л.О. Активізація інтеграційних процесів у взаємовідносинах банків і страхових організацій	107
Фінанси підприємств	БУРЯК П.Ю., ТАТАРИН Н.Б. Корпоративне управління: особливості розвитку в Україні	114
	ЯСТРЕМСЬКА О.М., ГРИНЬОВ А.В. Якість формування фінансової стратегії підприємства	121
	ЗЯТКОВСЬКИЙ І.В. Оцінка ефективності власності в умовах трансформаційної економіки	129
Банківська справа	ПАВЛЮК К.В., КАЖАН В.А. Діяльність іноземних комерційних банків в Україні: тенденції та проблеми	143
Критика та бібліографія	КУДРЯШОВ В.П. Дослідження засад розвитку фінансової системи України	151
Наші інтерв'ю	"Зменшення державного боргу — результат виваженої боргової політики". Інтерв'ю із заступником міністра фінансів України ЛІСОВЕНКОМ В.В.	156

CONTENTS

Budget	ZAPATRINA I.V. Stabilization fund and the development expenditures	3
	SKYDAN O.V. Improving the budgetary classification of expenses for the agrarian sector	21
Taxes	REVUN V.I. Concerning the reform and modernization of the tax system	27
	DANILOV O.D., SEREBRYANSKY D.M. Mechanism of taxing dividends: corporative aspect	35
Financial policy and economic regulation	NAUMENKOVA S.V., MISCHENKO S.V. The modern model of financial system: comparative analysis of the main approaches	44
	KOZYUK V.V. Fiscal policy of the European Monetary Union: problems of automatic stabilization and convergence	57
	PASICHNYK Yu.V. The influence of monetary incomings from abroad on the dynamics of GDP in Ukraine	68

	POPOVA V.V. Estimating the development of macroeconomic systems on the basis of GDP indices	77
	YEVTUKH O.O. Appraisal of real estate in Ukraine	86
	LYAKHOVYCH H.I., LYAKHOVYCH U.I. Funding the social sphere in conditions of decentralized management	100
Financial market	ALYOSHINA L.Ye., PETYK L.O. Stimulation of integrational processes in the relationships between banks and insurance organizations	107
Finances of enterprises	BURYAK P.Yu., TATARYN N.B. Corporative management: specifics of its development in Ukraine	114
	YASTREMSKA O.M., HRYNIOV A.V. The quality of forming financial strategy of an enterprise	121
	ZYATKOVSKY I.V. Estimating the efficiency of property in conditions of transformational economy	129
Banking	PAVLIUK K.V., KAZHAN V.A. The activity of foreign commercial banks in Ukraine: tendencies and problems	143
Criticism and bibliography	KUDRYASHOV V.P. Investigating the principles of development of financial system in Ukraine	151
Our interviews	"Decreasing the state's debt is the result of the well-conceived debt policy". Interview with Deputy Minister of Finances of Ukraine LISOVENKO V.V.	156

Головний редактор **І.Я. Чугунов**

Редакційна колегія:

В.Ф. Беседін, С.А. Буковинський, П.Ю. Буряк, О.Ф. Верба, А.І. Даниленко, Я.Я. Дяченко, В.П. Кудряшов, В.Д. Лагунін, А.А. Максютя, В.І. Міщенко, А.І. Мярковський, Ц.Г. Огонь, В.М. Палапка, В.М. Пархоменко, В.М. Пинзеник, Д.В. Полозенко, Г.О. П'ятаченко, М.І. Савлук, М.І. Сивульський, А.М. Соколовська, В.М. Федосов, І.Я. Чугунов, С.І. Юрій

Редакція:

Заступник головного редактора **К.В. Павлюк**
 Відповідальний секретар **Г.М. Терещенко**
 Літературні редактори **О.П. Плющ, І.В. Головка, Є.П. Литвищенко**
 Комп'ютерний набір **І.І. Штельмах**
 Комп'ютерна верстка **І.М. Кіріличева**

Здано до друку 23.04.2006 р. Формат 70×108/16.

Папір офсетний № 1. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 14.0. Обл.-вид. арк. 9,4.
 "Фінанси України" — науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал
 Міністерства фінансів України. Видається українською мовою. Заснований у 1995 році.

Засновник і видавець: Міністерство фінансів України.

Свідоцтво КВ 1513 від 25.06.95 р.

Адреса редакції: 01103, м. Київ, б-р Дружби народів, 38

Тел.: (044) 501-64-34, 502-45-42, 529-20-38

E-mail: ganna@ndfi.gov.ua, fin_ukr@ndfi.gov.ua

Тираж 3505 прим. Зам. 086

Індекс 74580

Усі права захищені. Передрук і переклади дозволяються лише зі згоди автора та редакції.

Редакція не обов'язково поділяє думку автора і не відповідає за фактичні помилки, яких він припустився.

© "Фінанси України", 2006

Надруковано ВПЦ "ЛІТОПИС-ХХ"

03151, м. Київ, Повітрофлотський пр., 56

Попова В.В.,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Національного аграрного університету України

ОЦІНКА РОЗВИТКУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ НА ПІДСТАВІ ПОКАЗНИКА ВВП

Запропоновано результати дослідження теоретико-методологічних засад визначення параметрів економічного зростання і розвитку за допомогою показника ВВП. З використанням статистичного матеріалу розглянуто наслідки регулювання макроекономічної динаміки за відсутності взаємозв'язку ВВП з витратами на заробітну платню.

The author offers the results of researches of theoretical and methodological principles for determining the parameters of economic growth and development with the help of GDP indices; and using statistical materials, considers the results of regulating the macroeconomic dynamics in case when there is no connection between GDP and salary expenditures.

Зростання і розвиток соціально-технічної системи макроекономічного рівня розглядають як таку кінцеву мету, важливою складовою якої є накопичення суспільного продукту для підвищення рівня життя й ефективності виробництва. Істотні розбіжності між темпами зростання валового внутрішнього продукту і соціально-економічними реаліями в Україні спонукають до аналітичного переосмислення теоретико-методологічних засад структурної побудови параметрів оцінки макроекономічного розвитку.

Виявлення тенденцій до розвитку суспільства здійснюється через дослідження динаміки економічних параметрів, лідером серед яких є сукупний показник — валовий внутрішній продукт (ВВП). Оцінка характеру зміни цього показника слугує підставою для висновків про темпи і напрямки макроекономічного зростання. Водночас така оцінка недостатня для відображення ступеня впливу нарощування обсягів виробничого потенціалу на рівень життя у країні. У широкому сенсі підхід до оцінки параметрів економічного зростання (а тим більше — розвитку) на підставі виміру таких показників, як валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт, національний дохід не може бути повним і достовірним. На потребі усунення недоліків тих методологічних підходів до визначення шляхів забезпечення цілеспрямованого розвитку, в яких акцентується увага на вимірі валових показників, вказують результати дослідження багатьох учених: “Загальновизнано, що ВВП не може бути використано для аналізу добробуту. Цим пояснюється тривалий пошук другого зведеного показника, який відбивав би низку факторів, що впливають на добробут, котрі не враховуються у ВВП”¹. Результати дослід-

¹ *Іванов Ю.* О показателях экономического благосостояния // Вопросы экономики. — 2003. — №2. — С. 101.

жень вітчизняних і закордонних учених свідчать про те, що шляхи пошуку такого універсального вимірника макроекономічної динаміки, який з високим ступенем достовірності відбиває результати реальної дійсності, перебувають у теоретико-методологічній площині.

Формування параметрів, що характеризують результати функціонування макросистеми, перебувають під впливом великої кількості чинників, серед яких значуще місце посідають керівні дії. Процес розроблення і використання інструментів управління й регулювання економікою, а також їх оптимізації відповідно до умов, що змінюються, залежить у тому числі і від обраних критеріїв оцінки. Помилка у цьому принциповому питанні має далекі наслідки, адже експлуатація таких критеріїв оцінки розвитку, які неадекватно відображають реальність, може призвести до виходу економічної системи з рівноваги і подальшого її руйнування.

Вимірник, що є мультиплікатором помилок, має ваду й методологічного характеру. Спрямування теоретичних досліджень на пошук шляхів поліпшення помилкового показника поглиблює неадекватне розуміння об'єктивних реальій, гальмує знаходження альтернативних суджень про переваги і недоліки обраних способів виробництва й управління, методів та інструментів регулювання.

Для параметричної оцінки економічних результатів факторних комбінацій спочатку мають бути вирішені два принципових питання. По-перше, варто усвідомити, наскільки звітні показники суто кількісних параметрів зростання відповідають реальному стану нарощування суспільного багатства. По-друге, який ступінь динаміки зміни тих чи інших кількісних показників, що відображає процес розвитку макроекономічної системи.

Спочатку треба розглянути питання, яке не викликає сумнівів — наскільки правомірне використання ВВП для відображення економічної динаміки як вимірника зростання суспільного багатства. Згідно з системою національних рахунків ВВП може бути розрахований за методами: виробництва товарів і послуг (ВВП вироблений), за категоріями доходу і розподілу доходів (ВВП розподілений), за категоріями кінцевого використання (ВВП витрачений).

Проведемо поглиблений аналіз теоретичної сутності формування показника ВВП за категоріями доходу. Розрахунок ВВП за доходами поєднує показники оплати праці найманих працівників в усіх галузях матеріального й нематеріального виробництва, податків, за винятком субсидій на виробництво та імпорт, і валового прибутку, змішаного доходу виробників (підприємств). Зміна кожної структурної складової спричиняє відповідну зміну ВВП. Заробітна плата дає уявлення про дохідну складову переважної частини населення, яка може бути витрачена на задоволення кінцевих потреб і для накопичення. Одночасно заробітна плата найманих працівників є ні чим іншим, як витратами на один з основних виробничих факторів — працю. Податки є похідною від загальних результатів господарської діяльності.

Прибуток є такою комплексною складовою, на яку впливає безліч перемінних і яка залежить від типу економічних відносин, ефективності використання факторів виробництва, а також рівня суспільних потреб у результатах виробничого процесу. Прибуток у ринкових умовах розглядають як винагороду за реалізацію підприємницького потенціалу. Він обчислюється як різниця між загальним доходом підприємця і його повними витратами на фактори виробництва. Дохід визначається як сума добутоків обсягу продукції чи послуг у натуральному виразі на ціни, які сплачують споживачі. Ціни формуються під впливом безлічі чинників, але остаточне рішення приймає споживач, через готовність заплатити не більше того, скільки коштує задоволення його власних потреб за допомогою певного товару. Прибуток формується як результат досягнутого балансу комбінації витрат на головні фактори (праця і капітал), вигоди підприємця і затребуваних до реалізації вимог. Викладені зв'язки наочно демонструють залежності, що бачимо у формулах (1)–(3).

$$R = V - C, \quad (1)$$

де R — прибуток; V — загальний дохід; C — повні витрати.

$$V = Q \times P, \quad (2)$$

де Q — обсяг продукції; P — ціна одиниці продукції.

Повні витрати — це усі витрати, пов'язані з виробничим процесом, і включають: устаткування, будинки, сировину, матеріали, заробітну плату найманих робітників:

$$C = S + E + K + L, \quad (3)$$

де S — сировина, матеріали, комплектуючі; E — паливо, енергія; K — капітал (будівлі й устаткування); L — заробітна плата найманих працівників.

Як бачимо, залежність розміру прибутку від зміни груп перемінних доходу і витрат прямо протилежна.

На формування прибутку впливають принципи, за якими здійснюється взаємодія споживача і виробника. У командно-розподільній економіці прибуток формується під переважним впливом кількісних параметрів складових загального доходу і повних витрат. Це визначається умовами нормованого розподілу факторів праці й капіталу у виробничій сфері, зафіксованого у планових показниках, а також нормами розподілу, що гарантовані чіткою асортиментною і кількісною регламентацією. В умовах вільного вибору на формування показника прибутку вже впливають не стільки кількісні характеристики, скільки якісні. Так, динаміка розміру витрат факторів для забезпечення виробництва залежить від здібностей підприємця до інноваційного удосконалювання. А цінові межі значною мірою визначаються перевагами споживачів, потреби яких у процесі реалізації свободи вибору постійно змінюються. Аналіз впливу на прибуток принципів взаємодії споживача (покупця) і виробника (продавця) вказує на велику роль у формуванні макроекономічних валових показників не

тільки кількісних, а й якісних характеристик економічно доцільної діяльності. Зростання прибутку забезпечується поряд з якістю виробничої діяльності, як ефективності використання основних факторів (праці і капіталу), також і якістю процесу споживання, як платоспроможного попиту кінцевих споживачів.

В означеному контексті слід наголосити на двоїстій природі праці, оплата якої включається у дохідну частину валового показника й одночасно у витратну частину прибутку. При цьому фізичні носії фактора праці формують й іншу дохідну частину валового показника через вплив на ціну продукту кінцевого споживання. Істотна відмінність від інших факторів полягає ще й у тому, що потреба у праці є похідною кінцевого споживання.

Модель формування валового продукту (ВВП) “за доходами” із використанням обраних позначень має такий формульний вигляд (4):

$$\text{ВВП} = L + R + N, \quad (4)$$

де N — податки.

Прибуток у розширеному вигляді із застосуванням формул (1), (2) і (3) може бути визначений як:

$$R = (Q \times P) - (S + E + K + L). \quad (5)$$

З використанням формули (5) модель ВВП “за доходами” має такий вигляд:

$$\text{ВВП} = L + (Q \times P) - (S + E + K + L) + N. \quad (6)$$

Представлення ВВП як різниці між загальним доходом і повними витратами (6) показало, що заробітна плата найманих робітників враховується двічі у дохідній і видатковій частині:

$$\text{ВВП} = \underline{L} + (Q \times P) - S - E - K - \underline{L} + N. \quad (7)$$

Залежність (7) демонструє, що відображення валового продукту “за доходами” складається з дохідної частини, до складу якої входить загальний дохід $(Q \times P)$ з податками (N) , і витратної частини, у складі сировини, матеріалів, комплектуючих (S) , палива, енергії (E) , капіталу (K) . З огляду на те, що заробітна плата найманих робітників враховується і в дохідній, і у витратній частинах, маємо таку модель формування валового продукту (ВВП) “за доходами”:

$$\text{ВВП} = (Q \times P) - S - E - K + N. \quad (8)$$

Як випливає з формули (8), на валовий показник впливає обсяг виробленої продукції, ціни на неї, податки і частково витрати, але не враховується заробітна плата найманих робітників. У розрахунку загальноприйнятого показника економічного зростання, що вважається опосередкованою характеристикою розвитку макроекономічної системи, не враховується один із основних виробничих факторів — праця. З цього випливає, що валовий внутрішній продукт є категорією, яка дає параметричну оцінку переважно накопичення капіталу.

Парадоксальність такого узагальнювального висновку виводить на шляхи з'ясування низки незрозумілих на сьогодні суперечностей макроекономічної динаміки.

Розглянемо зміну ВВП у його дохідних структурних складових в єдиних цінах — українських карбованцях 1990 року (рис. 1)². Як бачимо, кожний структурний компонент слабо корелює із сумарним вектором. Наприклад, податки. За різкого падіння ВВП у період 1991—1994 років крива, що відображає динаміку податків, показує протилежну тенденцію — зростання і стабілізацію у 1995—2000 роках. Але зниження цього показника супроводжується помітними темпами зростання ВВП, починаючи з 2000 року. Динаміка прибутків також слабо корелює з ВВП — зростання цього показника почалося ще 1997 року, а ВВП — лише у 2000 році. Те саме можна сказати і про заробітну платню найманих робітників. Частка заробітної плати з 58,80% у 1991 році знизилася до 38,50% у 1993-му, далі стабілізувалася на рівні 42—45% (див. табл.). Зростання прибутку у структурі ВВП спостерігається до 1994 року (53,9%), потім відбувається відносне зниження показника до найнижчої величини 30,32% у 1996 році з подальшим зростанням до 44,31%. Податки з 1,0% у 1992 році зросли до 22% у 1996 році, далі знизилися до 11,324%. Як показують наведені дані, реальне зростання чи падіння ВВП може відбуватися за рахунок різних структурних компонентів, що спричиняє й різні соціальні наслідки.

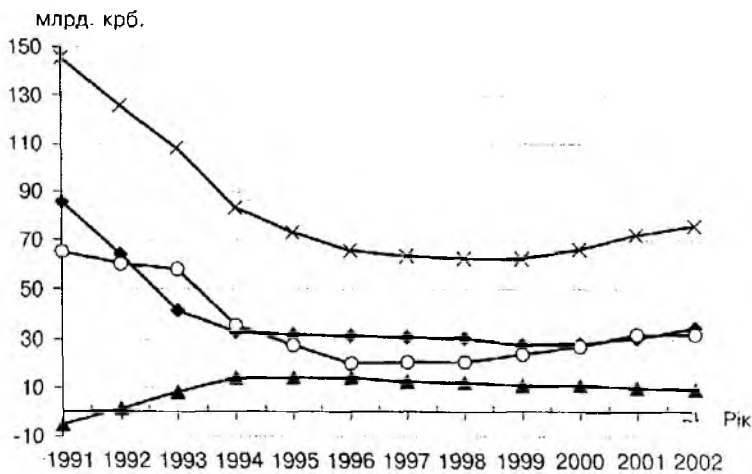

Рис. 1. Структура доходів ВВП у цінах 1990 року,

- де —◆— заробітна плата найманих працівників;
- валовий прибуток, змішаний дохід;
- ▲— податки і субсидії на виробництво та імпорт;
- ×— ВВП.

² Тут і далі розрахунки по Україні виконано за офіційними статистичними даними відповідних років.

Стрімке зростання темпів приросту ВВП, що спостерігається останніми роками досліджуваного періоду, зумовлене випереджальним зростанням частки показника “валовий прибуток, змішаний дохід” порівняно з іншими структурними складовими. Виявлені у процесі дослідження статистичних даних диспропорції і суперечності макроекономічного розвитку викликані відсутністю залежності валового показника від фактора праці. *Нівелювання оцінки одного з головних факторів виробництва і визначальної складової споживання с джерелом значного розриву між реальними змінами добробуту і його параметричною оцінкою у ВВП.* Діагностична оцінка полягає в тому, що падіння рівня оплати праці при одночасному зростанні ВВП призводить до руйнівних наслідків системного характеру.

Таблиця. Структура доходів ВВП, %

Рік	Заробітна плата найманих працівників	Валовий прибуток, змішаний дохід	Податки і субсидії
1991	58.80	44.60	-3.40
1992	51.10	47.90	1.00
1993	38.50	53.90	7.60
1994	39.70	43.00	17.30
1995	43.51	37.42	19.07
1996	47.76	30.32	21.92
1997	48.62	32.03	19.35
1998	48.06	32.68	19.26
1999	44.34	38.05	17.61
2000	42.29	40.93	16.77
2001	42.33	44.31	13.35
2002	45.67	42.09	12.24
2003	45.70	42.98	11.32

В умовах вільного підприємництва зниження купівельної спроможності обмежує вибір споживача і зменшує кількість реалізованої продукції, внаслідок чого спостерігаються кризи надвиробництва, що призводять до застійних явищ в економіці. Скорочення витрат на фактор праці обертається обвальним падінням цін кінцевої продукції і спричиняє знищення інвестиційної привабливості виробничої діяльності. В умовах “дикого” ринку, коли реакція виробника на зміну кон’юнктури фактора праці практично відсутня, спостерігаються вияви соціальної нестабільності, тому втручання державного регулювання стає вимушено необхідним.

За командного розподілу виробничих факторів параметрична оцінка зростання економіки через показник ВВП також не дає об’єктивної картини спрямованості еволюційних процесів. Нормоване споживання істотно обмежує можливості реалізації потреби у нарощуванні особистого добробуту найманих робітників, а низька мотивація до праці спричиняє зниження якісних

характеристик цього фактора. За таких умов подальша вимога нарощування виробництва реалізується за рахунок нарощування капіталу. Збільшення капітальних вкладень призводить до зростання не лише витратної частини ВВП, а й дохідної його частини, адже за командного розподілу факторів, чим більше вироблено устаткування і чим вища його ціна, тим більша дохідна частина. Штучний акцент на нарощування капіталу стимулює використання витратних технологій з невиправдано високими витратами на сировину й матеріали. Дослідження, виконані за статистичними даними СРСР, дали змогу з'ясувати макроекономічну динаміку саме за таких умов. Незважаючи на дуже високі показники зростання національного доходу, спостерігалася деградація економічної системи, органи державного регулювання змушені були вдаватися до непопулярних заходів щодо власного народу, а для вирівнювання диспропорцій дохідної і витратної частин — до вкрай не вигідного нарощування експорту сировинних ресурсів³.

Логіку викладених міркувань повністю підтверджує асортиментна інтерпретація категорій представленої вище економічної моделі ВВП. З усього розмаїття товарів розглянемо дві крайні позиції — виробництво для кінцевого (товари широкого вжитку) і проміжного (сировина і напівфабрикати) споживання. Відповідно до встановленої вище незалежності ВВП від зміни витрат на заробітну плату ринок продукції кінцевого споживання не може вважатися перспективним напрямком нарощування добробуту. Розглянемо, які перспективи зростання й розвитку є в разі, коли ВВП формується за рахунок виробництва сировини і напівфабрикатів, тобто продукції проміжного споживання. З огляду на те, що на ВВП впливає різниця між ціною реалізації й витратами на виробництво без урахування заробітної плати, сукупний дохід і загальні витрати залежать від обсягів виробництва, тому формулу (8) можна інтерпретувати в такий спосіб:

$$\text{ВВП} = Q \times (P - S / Q - E / Q - K / Q) + N. \quad (9)$$

Наявність невичерпних джерел корисних копалин за визначеної місткості внутрішнього ринку сировини і природних ресурсів зміщує акценти досягнення стабільного зростання ВВП у бік експорту, де виробник змушений орієнтуватися на світові ціни. Ескалація експортної складової ВВП посилює індіферентність макроекономічної системи до нарощування обсягів внутрішнього споживчого ринку, а це сприяє збільшенню розриву між інтенсивністю використання найманої праці і витратами на неї. Відповідно до цього ми маємо пояснення сучасного становища в українській економіці, коли темпи валового приросту високі як в абсолютному значенні, так і на душу населення, але вони не відображають і не впливають на рівень життя у країні⁴.

³ *Попова В.В.* Факторная теория экономического роста и развития: Монография. — К.: Изд-во Европ. ун-та. — 2005. — С. 2.

⁴ *Попова В., Попов В.* Реалії та перспективи економічного зростання в Україні // Економіка України. — 2005. — №6. — С. 23—29.

Аналіз недоліків моделі формування ВВП дає підстави сконцентруватися на деяких загальнотеоретичних положеннях. За збалансованого зростання ВВП і заробітної плати зростає місткість внутрішнього ринку і відповідно споживання. Населення від задоволення первинних потреб може перейти до задоволення потреб вищого рівня, тобто в цьому випадку можна говорити не лише про зростання валових показників, а й про розвиток і розквіт нації. За незмінного рівня заробітної плати можна говорити про економічне зростання, але не про розвиток. Економічної і соціальної рівноваги досягають таким стабільним рівнем заробітної плати, який здатний забезпечити тільки просте відтворення робочої сили за рахунок задоволення первинних потреб.

При зниженні заробітної плати і відповідно життєвого рівня населення зростання показника валового внутрішнього продукту взагалі неможливо сприймати як розвиток. Нарощування ВВП у такому разі відбувається за рахунок прибутків і податків. Надмірне збагачення незначної частки населення призводить до глибокої соціальної поляризації суспільства. Економіко-соціальний дисбаланс виводить державне керівництво на шлях створення системи тоталітарного пригнічення, яка у будь-який момент може зруйнувати ілюзію зростання й привести до повної деградації системи.

Взаємозв'язок розвитку макроекономічної системи з часткою заробітної плати у ВВП опосередковано підтверджує зіставлення цього показника в Україні і США (рис. 2)⁵.

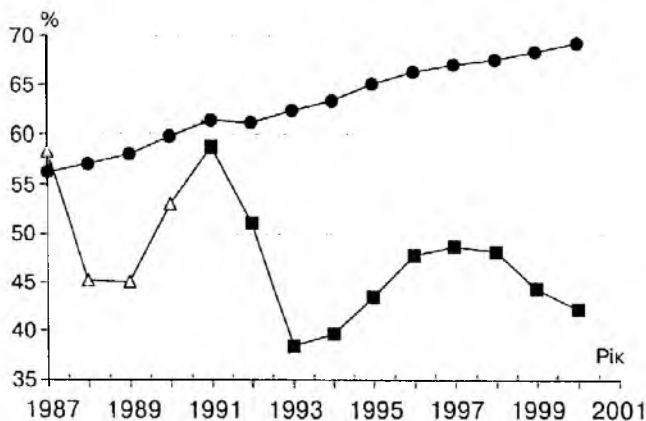

Рис. 2. Динаміка частки оплати праці у ВВП,

- де ● — США;
 ■ — Україна;
 △ — СРСР.

⁵ Розраховано за даними: International Financial Statistics Yearbook. IMF, 2001, vol. LIV.; Народное хозяйство СССР в 1990 г.: Статистический ежегодник / Госкомстат СССР. — М.: Финансы и статистика. — 1991.

Істотна відмінність спостерігається як у кількісній величині частки оплати праці у ВВП, так і в хаотичному характері його зміни.

Як бачимо, специфічні особливості відображення заробітної плати найманих робітників у дохідній частині безпосередньо впливають на валовий показник, розрахований за витратами. Наслідком спотвореного обліку сукупних виплат за працю є низька чутливість моделі розрахунку показника валового продукту за витратами до споживчих витрат населення. Прагнення до отримання максимальної виробничої вигоди реалізується через оптимізацію факторних комбінацій, що в умовах “дикого” ринку і командно-розподільного нормування неминуче призводить до скорочення витрат на працю. На макроекономічному рівні зростання валового показника “за доходами” супроводжується відповідним зростанням і показника “за витратами”. При скороченні витрат населення на споживання дотримання балансу “витрати—доходи” у розрахунку “за витратами” відбувається за рахунок зростання інших складових, а це валові накопичення, державні витрати, чисте сальдо експортно-імпоротної діяльності.

Зростання експортно-імпортного сальдо має безпосередній зв'язок зі скороченням витрат на працю порівняно із зростанням валових накопичень. Відносне нарощування експорту в умовах низького внутрішнього споживчого попиту реалізується за рахунок продукції первинної переробки, що призводить до внутрішньоекономічних диспропорцій. Пов'язані з цим негативні наслідки повною мірою зумовлені прагненням до нарощування виробництва за рахунок скорочення заробітної плати.